

EARLY TERMS APPOINTING PROPERTY, REGISTERED IN THE CURRENT TOPONYMY FROM OLTENIA

Iustina Burci

Scientific Researcher II, PhD, "C.S. Nicolăescu-Plopșor" Scientific Research
Institute, Romanian Academy, Craiova

Abstract: The subject matter of the present paper is considered as the search into a restricted segment of toponyms, namely the one represented by those in which composition are met old terms such as: landed property, inalienable estate and community, words designating property in the past. The fact that they resisted until today, it represents the clear proof of the importance the land used to have (particularly when holding a land was as good as displaying under optimum conditions the family life) both in the joint, and also in the private life of each member from the village, not taking into account the status they belonged to – as landowners or peasants. It was also important to establish the affiliation within a family group, without anyone couldn't prove the successional right. The piece of information needed in the analysis was provided by Oltenia region, and the research directions mainly endorsed aspects such as the inner structure of denominations and the frequency they register in the inventory of the names of places, the respective structure from the modern Oltenia.

Keywords: toponymy, term, property, structure, frequency.

În societatea feudală, cel mai important obiect al dreptului de proprietate l-a reprezentat pământul. Pentru o lungă perioadă, proprietatea a fost una colectivă (dominată de forma de stăpânire a satelor în cote-părți abstracte, calculate formal însă nerepartizate membrilor comunității, deoarece „satul nu se poate subdivide efectiv, dat fiind că el constituie un singur mare atelier colectiv sătesc”¹); treptat, ea a evoluat către fărâmițarea patrimoniilor până la individualizarea lor totală, urmărindu-se, în acest proces, pe cât posibil, ca circulația moștenirilor să se facă „de-a lungul rețelei genealogice”². Se ajunge, așadar, în timp, „de la o proprietate colectivă de ocol, bazată pe devălmășie absolută, ..., la o proprietate individuală, rezultat al proceselor de ieșire din indiviziune. Există astfel tendința individualizării proprietății sătești în raport cu ocolul, a proprietății cătunului în raport cu satul matcă, a liniei de neam în raport cu satul și a familiei în raport cu linia de neam. Pe de altă parte, aceste tendințe sunt marcate și de procesele de strictă delimitare între proprietatea de tip individual, transmisibilă descendenților... și o proprietate de tip cutumiar, cu drept de folosință a întregii obști constituită din pășuni, păduri, drumuri și ape”³.

În țările române, pământul putea intra în posesia unei persoane pe mai multe căi: prin *moștenire legală* – regulile successorale privitoare la transmiterea moștenirilor s-au desfășurat, vreme de câteva secole (chiar și după reglementarea lor în Codul Civil), după vechiul *obicei al pământului*, acesta fiind, „în esența lui, o formă locală de drept agrar”⁴, un cod de „rânduiești” nescrise, „formate în practica vieții sociale și transmise, din generație în generație,

¹ Henri H. Stahl, *Contribuții la studiul satelor devălmășe românești*, vol. II, București, Editura Academiei RPR, 1959, p. 168.

² Constantin Bărbulescu, *Universul înrudirii. Între istorie și antropologie*, Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie și Filosofie, 2000, p. 130.

³ *Dicționar de sociologie rurală. Concepte-teme-teorii*, coord. prof. univ. dr. Ilie Bădescu, Darie Cristea, București, Editura Mica Valahie, 2011, pp. 81-82.

⁴ http://revcurentjur.ro/old/arhiva/attachments_200634/recjurid063_42F.pdf – site accesat la data de 05.04.2019.

prin tradiție”⁵ –, *danie domnească, vânzare-cumpărare, desțelenirea* pământurilor necultivate sau *defrișarea* pădurilor „prin tăierea ori arderea copacilor spre a face «curățuri» ... adică locuri apte pentru: vatră de casă, ogor, poiană, grădină, vie, prisacă, vad de moară etc.”⁶. Proportia în care dețineau o anumită suprafață de teren a creat și ea, de-a lungul timpului, ierarhii și conflicte, echivalând, pentru unii, cu un anumit statut social și un „standard” ridicat de viață – clasa nobililor⁷ (laici sau bisericești, care stăpâneau adesea mari întinderi de pământ), pentru alții, cu desfășurarea în condiții materiale optime a vieții familiale (se încadrează aici țărani liberi care moșteneau bucăți de pământ și un oarecare inventar agricol), iar pentru mulți alții, care beneficiau doar de dreptul de folosință, nu și de proprietate asupra suprafeței pe care o lucrau, deținerea unui teren a rămas, vreme îndelungată, un deziderat greu de atins. Deasupra tuturor se situa domnul, în administrarea căruia se afla întregul teritoriu al statului: acesta își putea înzestra cu moșii, sate, părți de sate supușii (ori biserica), putea întări actele de vânzare-cumpărare, sau intervenea în rezolvarea unor litigii funciare.

Nu ne-am propus însă, în paginile de față, să realizăm o biografie a sistemului juridic de tip cutumiar, ori să urmărim circuitul posesiunilor, ci, pornind de la această realitate social-istorică, ne-am dorit să vedem în ce măsură apelativele care desemnau proprietatea în trecut mai sunt întâlnite în lexicul actual, cu referire specială la toponimie. Am utilizat, în acest sens, informația înregistrată în dicționarul⁸ toponimic al României, realizat pentru regiunea Olteniei.

În transmiterea patrimoniului unei persoane către urmașii săi, au fost utilizate, în trecut, câteva lexeme. Emil Molcuț le enumeră în lucrarea sa, *Drept privat roman*⁹: a) *baștină* – proprietate ereditară, aflată de mai multe generații în aceeași familie; b) *dedină* – avere moștenită de la înaintași, stăpânire feudală ereditară; c) *moșie* (*a moșteni, moștenire*) face trimitere la un ascendent (mai îndepărtat), înaintaș, strămoș; d) *ocină* – patrimoniu moștenit de la tată; e) *ohabă* – termen folosit în documentele din Muntenia și Moldova, care arăta că terenul este moștenire de la părinți; f) *uric* desemna o moșie boierească sau mănăstirească care se bucura de privilegiul ereditar de imunitate, dar și hotărârea domnească de confirmare a unui drept de proprietate (termenul este întâlnit în special în Moldova).

În actele în care se stabilea posesiunea asupra unei moșii, domnitorii întăreau aceste posesiuni utilizând adesea, concomitent, mai mulți termeni: „... De aceea, însumi am dat domnia mea acestor megiași din Petreștii de Sus ca să le fie **ocină** în Petreștii de Sus, partea lor de **ocină, dedină** și de **ohabă** fiilor și nepoților și strănepoților și de nimeni neatens după porunca domniei mele. ...” (10 februarie 1645, Târgoviște)¹⁰; „... De aceea, am dat și domnia mea boierului domniei mele Buliga căpitan, ca să-i fie această mai sus-zisă **ocină**, Trestenicul toată, cu tot hotarul și cu vecinii și cu tot venitul de **dedină** și de **ohabă** si să facă ce [va fi]

⁵<https://e-juridic.manager.ro/dictionar-juridic/drept-cutumiar/1581.html> – site accesat la data de 7.03.2019.

⁶ Emil Cernea, Emil Molcuț, *Istoria statului și dreptului românesc*, ediția a III-a, București, Casa de Editură și Presă „Șansa” SRL, Editura Universul, 1993, p. 102.

⁷ „La origini, o mare parte din boierime a avut în arborele genealogic moșneni și răzeși, adică urmași ai unui moș primar, care făcuse cândva luminiș în pădure, sau desțelenise pământul, și a cărei proprietate prin succesiunea generațiilor a devenit proprietate devălmașă. ... Cei ieșiți din devălmășie, prin prosperitate, în mod direct, sau prin succesiunea generațiilor, au devenit proprietari boierești. O altă parte a boierimii s-a născut prin bunăvoința domnească” (<https://www.scribd.com/document/52644619/Dreptul-de-proprietate-in-Evul-Mediu> – site accesat la data de 7.03.2019).

⁸ *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO), coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan, vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 și urm.

⁹ București, Universul Juridic, 2003, p. 221; vezi și Emil Cernea, Emil Molcuț, *op. cit.* p. 103.

¹⁰ *Documenta Romaniae Historica, B. Țara Românească*, (DRH), vol. XXX, București, Editura Academiei Române, 1998, volum întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper, Gheorghe Lazăr, documentul numărul 45.

voia lui. Și de nimeni neclintit, după porunca domniei mele” (22 decembrie 1645, Târgoviște)¹¹.

În toponimia oltenească, doar câteva dintre apelativele enumerate mai sus au „supraviețuit” până astăzi: *moșie*, *ocină* și *ohabă*. Acestea li se va alătura, în analiza noastră, și cuvântul *obște*. Asocierea cu celelalte lexeme se datorează, pe de o parte, faptului că aparține aceleiași arii semantice – folosirea în comun, „de-a valma”, a pământului agricol, a apelor, a pășunilor, a pădurilor, a turmelor etc., reprezentând prima formă de proprietate (chiar dacă fondul funciar era distribuit membrilor comunității, „obștea păstra asupra acestuia dreptul superior de supraveghere și control”¹², pentru a proteja înstrăinarea bunurilor către persoane din exteriorul său); pe de altă parte, urmele acestui mod de proprietate au rămas imprimate în memoria toponimică, găsindu-și loc, astfel, și printre exemplele din lucrarea de față. Ordinea în care vom expune materialul este dată de ocurențele acestor termeni în inventarul numelor de locuri din regiunea stabilită.

MOȘIE¹³. În vechiul drept românesc, cuvântul făcea parte din vocabularul de bază în domeniu (devenind sinonim cu noțiunea juridică „pământ”). Cercetând, prin urmare, documentele de arhivă, referitoare la moșteniri, donații, acte de vânzare sau cumpărare, foi de zestre etc., vom observa că termenul era un „obișnuit” al acestora. Iată un singur exemplu: „Din mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voievod și domn, dă domnia mea poruncă a domniei mele Paraschivei și Stancăi, feciorii lui Ivan postelnic ot Rumceni ot sudstvo Săcui ca să fie volnici, cu această carte a domniei mele, să aibă a-ș ține **moșiia**¹⁴ *moși*¹⁵ -său Gheorghe, și a *tătâini-său*, lu Ivan postelnic, ... de pretutindenea orcâtă să va alege, de preste tot hotarul, pentru că iaste a Paraschivăi și a Stancăi, nepoții lui Ghierghe, feciorii lui Ivan postelnic, a lor direaptă ocină de **moșie**, încă mai denainte vreme și tot ș-au ținut **moșiia** părinților cu bună [pace] ... Derept aceea, am dat domnia mea Paraschivei și Stancăi, feciorii lu Ivan Postelnic, ca să le hie *ocină* și **moșie** lor și feciorilor în veac” (15 ianuarie 1645, Târgoviște)¹⁶.

Importanța rudeniei de sânge în transmiterea patrimoniului către urmași transpare și ea cu claritate din rândurile documentului citat anterior. Apartenența la un grup familial se făcea prin stabilirea filiației, prin raportarea la predecesori; fără această legătură nimeni „nu-și putea fixa drepturile și datoriile cutumiare în timp și spațiu”¹⁷. În Evul Mediu, „structurarea satului și a locuitorilor acestuia se făcea ca și cum ar fi urmașii aceluiași înaintaș, numit *moș*, ca stăpân al întregului sat. Copiii acestui *moș*, numeroși, cu drept de stăpânire, își împărțeau satul, iar partea revenită fiecăruia dintre ei lua numele de *bătrân*. În situația în care moșul avea moștenitori, iar aceștia, la rândul lor, mai mulți urmași, nepoți ai moșului, primeau

¹¹ *Ibidem*, documentul nr. 57.

¹² <https://drept.uvt.ro/administrare/files/1481046727-drd.-roxana-severina-zamfir.pdf> – site accesat la data de 05.04.2019.

¹³ În *Micul dicționar academic* (MDA), vol. III, Literele I-Pr, București, Univers Enciclopedic, 2003, apar, în legătură cu subiectul pe care îl abordăm, următoarele sensuri: „avere, proprietate funciară moștenită”, „orice bun moștenit”, „ereditar”, „proprietate funciară dobândită de cineva prin cumpărare, donație”, „proprietate mare de pământ cultivabil”, „zestre”, „pământ pe care îl are un sat”, „teritoriu al satului”, „teren cultivat sau plantat”. Etimologia cuvântului provine de la *moș* (pământ moștenit de la un moș/strămoș) derivat cu sufixul *-ie*.

¹⁴ Sublinierile ne aparțin.

¹⁵ Pe filieră antroponimică, apelativul *moș* este întâlnit astăzi în special la nivelul microtoponimiei: *Păru lui Moșu* [s. Folești c. Tomșani-VL], *Piatra Moșului* [munte-MH], *Pârâului Moș Albu* [or. Corabia-OT], *Plopulu Moș Mărin* [s. Corlătești c. Cezieni-OT], *Plopu lu Moș Mitrache* [s. Corlătești c. Cezieni-OT], *Poiana lu Moș Licsandru* [s.c. Godeanu-MH], *Poiana lu Moș Nicolae* [s. Hotărani c. Fărcășele-Mh], *Salcialu Moș Ignat* [s.c. Tia Mare-OT], *Salcia lu Moș Vășile* [s. Tâmburești c. Bratovoiești-DJ], *Moș Miuță* [poiană s. Comănești c. Bala-MH] etc.

¹⁶ *DRH*, vol. XXX, documentul numărul 17.

¹⁷ Romulus Vulcănescu, *Etnologie juridică*, București, Editura Academiei RSR, 1970, p. 73.

părțile lor din sat, adică *moși/bătrâni*, însoțite de determinările: *de sus, de jos sau de mijloc*. Fiecărei părți din acest *moș* sau *bătrân* îi corespundea vatra respectivă de sat, de câmp, de pădure. Apoi, în partea fiecărui bătrân se afla un număr de case ale sătenilor cu bucățile lor de pământ din țarină¹⁸.

În practica judiciară actuală, cuvântul și-a încheiat demult „cariera”, fiind înlocuit cu termeni adaptați momentului pe care îl parcurgem. La nivelul limbii comune, spațiul său de întrebuintare este în special cel colocvial, cu sensul de „obiect de care cineva poate dispune cum vrea” sau „loc unde o persoană poate face ce vrea”.

Toponimia se dovedește a fi mai generoasă în ceea ce privește utilizarea apelativului *moșie*. Foarte multe nume de locuri sunt „produsul” relației complexe dintre oameni și societatea în care au trăit. Majoritatea elementelor lexicale, care exprimă această relație, se referă la funcții și meserii, raporturi de proprietate, instituții sau măsuri de ordin social, organizare fiscală, foste așezări, credințe, superstiții și obiceiuri diverse¹⁹. Desemnând un bun care le asigura existența de zi cu zi, precum și un anumit statut social, a deține sau nu pământ (moșie) reprezenta un fapt cu impact major în viața oamenilor. Iar impactul acesta a avut „urmări” și în plan toponimic. La nivelul Olteniei, cuvântul *moșie* are o distribuție largă, fiind întâlnit în toate cele cinci județe ale sale.

Analizând construcțiile toponimice în care a fost integrat, deși reprezintă partea invariabilă a structurii, vom observa că acestuia îi revine întotdeauna „rolul” principal: *moșia* este a cuiva, are o anumită poziționare geografică, poate fi descrisă în funcție de caracteristicile sale.

Dat fiind faptul că moșiile au făcut, de-a lungul timpului, obiectul moștenirilor, donațiilor, tranzacțiilor succesive, menționarea proprietarului întregeste, de regulă, denumirea posesiunii. Poate fi vorba despre una sau mai multe persoane (masculine sau feminine), despre o instituție sau despre o unitate administrativă. Ponderea cea mai mare în economia modelului o are însă utilizarea numelor personale, iar în cadrul acestora, predomină denumirile în care este utilizată marca specifică genitivului: *articolul – enclitic și proclitic*. Prezentarea materialului nostru se va derula, din nou, în funcție de frecvența²⁰ apariției elementelor care ocupă poziția secundă în cadrul structurii denominative.

I. Antroponime:

1. În cazul **genitiv proclitic**, însoțit de articolul *lui*, de regulă în varianta populară *lu* (cel mai des) și *alde*: *Moșialde Zaman* [s. Doanca c. Tia Mare-OT], ~ *lu Albeanu* [s.c. Brastavățu-OT], ~ *lu Alecu Aman* [s.c. Corlățel-MH], ~ *lu Alecu Calotescu* [s. Scorușu c. Borăscu-GJ], ~ *lu Argeșeanu* [s. Criva de Sus c. Piatra-Olt-OT], ~ *lu Arsenie* [s.c. Bârca-DJ], ~ *lu Badea Manolescu* [s. Beculești c. Cârlogani-GJ], ~ *lu Băileșteanu* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lu Bălan* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *lu Bărbulescu* [s. Buzduc c. Drăgotești-DJ], ~ *lu Bibi Lazăr* [s.c. Pleșoiu-OT], ~ *lu Bârsănescu* [s. Drăgoaia c. Vârvoru de Jos-DJ], ~ *lu Bondoc* [s.c. Dobrun-OT], ~ *lu Butescu* [s. Hurducești or. Strehăia-MH], ~ *lu Buticu* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-GJ], ~ *lu Căpățână* [s. Vădeni m. Târgu Jiu-GJ], ~ *lu Căpitanu* [s. Scorbura c. Cârlogani-OT], ~ *lu Cilibiu* [s. Murta c. Dobrești-DJ], ~ *lu Ciucu* [s.c. Corlățel-MH], ~ *lu Ciuculete* [s. Brâgleasa c. Băcleș-MH], ~ *lu Ciupagea* [s. Corzu c. Băcleș-MH], ~ *lu Colonelu Păun Adam* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lu Colțășcu* [s. Bucureasa c. Dănești-GJ], ~ *lu Comănescu* [c. Băbeni-VL], ~ *lu Costache* [s.c. Punghina-MH], ~ *lu Costache Niculescu* [s. Filaret c. Giurguța-DJ], ~ *lu Diaconescu* [s. Troieni m. Râmnicu Vâlcea-VL], ~ *lu Diaconu Vulcănescu* [s.c. Pielești-DJ], ~ *lu Dobriceanu* [s. Dobriceni c.

¹⁸ R. Rosetti, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*, vol. I, București, Editura Socec, 1907, p. 196.

¹⁹ Vezi și Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 204.

²⁰ Spațiul tipografic limitat nu ne permite, însă, să redăm integral informația.

Iancu Jianu-OT], ~ *lu Dobrinescu* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lui Dragomir* [moșie s. Sohodol c. Tismana-GJ], ~ *lu Emil Marian* [s.c. Bârca-DJ], ~ *lu Enescu* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-DJ], ~ *lu Eugenia Mărăscu* [s. Zvorsca c. Amărăștii de Sus-DJ], ~ *lu Fană Pop* [s.c. Brastavățu-DJ], ~ *lu Fănică Economu* [s. Pereni c. Sopot-DJ], ~ *lu Fănuș Jianu* [s. Jieni c. Rusănești-OT], ~ *lu Florescu* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-GJ], ~ *lu General Gârleșteanu* [s. Adunații Teiului c. Bâcleș-MH], ~ *lu Ghica Deleni* [s. Șopârlița c. Pârșcoveni-OT], ~ *lu Ghiță Marinică* [c. Vulpeni-OT], ~ *lu Gândac* [s.c. Vișina-OT], ~ *lu Gogu* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *lu Hinoveanu* [s. Podu Grosului c. Bâcleș-MH], ~ *lu Ioniță a lu Căpruciu* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lu Ioniță Băbeanu* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-GJ], ~ *lu Iulică Mitrănescu* [s.c. Urzicuța-DJ], ~ *lu Jan Mihail* [s. Șitoaia c. Almăj-DJ], ~ *lu Jean Coltescu* [s. Băbeni-Oltețu c. Făurești-VL], ~ *lu Jianu* [s. Racovița c. Voineasa-OT], ~ *lu Lazăr* [s. Arcești c. Pleșoiu-OT], ~ *lu Manolea Popescu* [s.c. Corlățel-MH], ~ *lu Marian* [s. Criva de Jos c. Piatra-Olt-OT], ~ *lu Măcelaru* [s. Merfulești c. Dănești-GJ], ~ *lu Măciuceanu* [s.c. Făurești-VL], ~ *lu Melencovici* [s.c. Stoienești-OT], ~ *lu Minu Demetrian* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *lu Mișu Botgros* [s. Cârciu c. Văgiulești-GJ], ~ *lu Mitiță Stoieneșcu* [s.c. Urzicuța-DJ], ~ *lu Mitrică* [s. Cârciu c. Văgiulești-GJ], ~ *lu Muscalu* [s. Hurducești or. Strehăia-MH], ~ *lu Nae al Popeștilor* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lu Neamțu* [s. Fărcașul de Jos c. Fărcașele, s. Vișina Nouă c. Vădastra-OT], ~ *lu Negrea* [s. Văcarea c. Dănești-GJ], ~ *lu Nicolae Cartianu* [s.c. Turcinești-GJ], ~ *lu Nicu Popescu* [s. Băbeni-Oltețu c. Făurești-VL], ~ *lu Panduru* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-OT], ~ *lu Pantelimon* [s. Curmătura c. Giurgăța-DJ], ~ *lu Penovici* [s.c. Giurgăța-DJ], ~ *lu Petrescu* [s. Ciorari c. Stoina-GJ], ~ *lu Pleșoianu* [s. Căzânești m. Râmnicu Vâlcea-VL], ~ *lu Pomană* [s. Râureni m. Râmnicu Vâlcea-VL], ~ *lu Popa Ilie* [s. Șitoaia c. Roșia de Amaradia-GJ], ~ *lu Popa Nicu* [s. Florești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *lu Prințu Brâncoveanu* [s.c. Cezieni-OT], ~ *lu Puricescu* [or. Balș-OT], ~ *lu Sache* [or. Balș-OT], ~ *lu Săulescu* [s. Murta c. Dobrești-DJ], ~ *lu Severineanu* [s. Râpa or. Motru-GJ], ~ *lu Staicovici* [s. Mărcuș c. Făurești-VL], ~ *lu Stănoiu* [s. Bucura și N. Bălcescu or. Vânju Mare], ~ *lu Șerban* [s.c. Cezieni-OT], ~ *lu Tătărescu* [s. Bucureasa c. Dănești-GJ], ~ *lu Teodorescu* [s. Drăgoaia c. Vârvorul de Jos-DJ], ~ *lu Țecu lu' Bere* [s.c. Dobrun-OT], ~ *lu Ungureanu* [s. Valea Motrului c. Văgiulești-GJ], ~ *lu Vasilache Țoculescu* [s.c. Urzicuța-DJ], ~ *lu Vasile Garbiș* [s.c. Brastovățu-DJ], ~ *lu Vasilică* [s. Pereni c. Sopot-DJ], ~ *lu Vladu* [s. Valea Mare c. Băbeni-VL], ~ *lu Vladimirescu* [s. Soceni c. Fărcaș-DJ], ~ *lu Vrăbiescu* [s. Soreni c. Celaru-DJ], ~ *lu Zană* [s. Plopșorelu c. Vulpeni-OT] etc.;

2. În cazul **genitivenclic**, denumind un posesor: *Moșia Arinancăi* [s. Gubandru c. Baldovinești-OT], ~ *Berendoaiei* [s. Bechet c. Bobicești-OT], ~ *Boierului* [s. Lac c. Voloiac-MH], ~ *Caliopii* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *Domnișoarei* [s. Satu Nou c. Căpreni-GJ], ~ *Ginărarului* [s.c. Dioști-DJ], ~ *Lizei Popescu* [c. Turcinești m. Târgu Jiu-GJ], ~ *Lupului Glogoveanu* [moșie or. Baia de Aramă-MH], ~ *Marinencii* [s. Slăveni c. Gostavățu-OT], ~ *Moldoveanului* [moșie s.c. Scoarța-GJ], ~ *Notarului* [s.c. Fărcașești-GJ], ~ *Păiencii* [s. Booveni c. Drănic-DJ], ~ *Popii* [s. Mlecănești c. Mischii, s. Robăneștii de Sus c. Robănești-DJ, s. Cocoreni c. Bâlteni-GJ, s. Dejoi c. Fârtățești-VL], ~ *Popii lui Matei* [moșie lângă s. Racoti c. Tismana-GJ], ~ *Prisăceanului* [moșie lângă Craiova-DJ], ~ *Severânencii* [s. Brateș c. Bala-MH], ~ *Sorei* [moșie s.c. Redea-OT], ~ *Viorichii* [s. Trocani c. Dănești-GJ] etc., sau mai mulți – ~ *Benceștilor* [s.c. Cioroiși-DJ], ~ *Floreștilor* [s. Racovița c. Voineasa-OT], ~ *Goleștilor* [s. Băbeni c. Făurești-VL], ~ *Istodoranilor* [s.c. Breznița-Motru-MH], ~ *Izmăneștilor* [moșie s.c. Bărbătești-VL], ~ *Marineștilor* [s. Prodănești c. Ionești-VL], ~ *Mărieștilor* [s.c. Vela-DJ], ~ *Mărunțăilor* [s. Locusteni c. Daneți-DJ], ~ *Ostrovenilor* [s. Ostrov c. Osica de Sus-OT], ~ *Otitilișenilor* [s. Aurora c. Cujmir-MH], ~ *Răducanilor* [s.

Murta c. Dobrești-DJ], ~ *Sănduleștilor* [s. Tetila c. Bumbesti-Jiu-GJ], ~ *Tănăseștilor* [s. Lunca or. Ocele Mari-VL] etc.

3. În cazul **nominativ**²¹ – *Moșia Amărăscu* [s. Băbeni c. Făurești-VL], ~ *Andrei Pascu* [s. Murta c. Dobrești-DJ], ~ *Calotă* [s. Olteanca c. Glăvile-VL], ~ *Cocoana Sica* [s. Scorbura c. Cârlogani-OT], ~ *Cumpănașu* [s. Căciulătești c. Dobrești-DJ, s. Simniceni c. Vulpeni-OT], ~ *Cuza* [s.c. Vișina-OT], ~ *Davideasca* [s. Băbeni-Oltețu c. Făurești-VL], ~ *Dănciulescu* [s. Răureni m. Râmnicu Vâlcea-VL], ~ *Deleanca* [s.c. Voicești-VL], ~ *Căpitanu Dobroneanu* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *Georgescu* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *Goguleasa* [s.c. Dobrun-OT], ~ *Marineanca* [s.c. Gostavățu-OT], ~ *Mitrofan* [s.c. Prundeni-VL], ~ *Mușotoianca* [s. Giulești c. Fântătești-VL], ~ *Năstășești* [s. Diclești c. Făurești-VL], ~ *Oprescu* [s.c. Pielești-DJ], ~ *Stanomir* [s.c. Zătreni-VL], ~ *Stănceanca* [s. Mărcuș c. Făurești-VL], ~ *Teodorini* [s. Mărcuș c. Făurești-VL], ~ *Tomitoaia* [s. Comanca c. Deveselu-OT], ~ *Viișoreanu* [s.c. Podari-DJ], ~ *Vlădeasca* [s. Popești c. Lădești-VL], ~ *Zătreanca* [s.c. Brastavățu-OT] etc.;

II. Toponime.

1. În cazul **genitiv-clitic**, denumind unități administrative diferite – *Moșia Argetoii* [s.c. Cernătești-DJ], ~ *Bisericii* [s. Bădești și Gilortu c. Brănești, s. Ursoaia c. Negomir, s. Floreșteni or. Târgu Cărbunești-GJ, s. Udriște c. Corcova, s. Ciochiuța or. Strehaia-MH, s. Ghindari c. Laloșu, s.c. Muierasca-VL], ~ *Calafatului* [or. Calafat-DJ], ~ *Deveselului* [s. Bistreț c. Devesel-MH], ~ *Episcopiei* [s. Jieni c. Rusănești-OT], ~ *Frâsinetului* [m. Târgu Jiu-GJ], ~ *Govorei* [moșie s. Govora c. Mihăiești-VL], ~ *Lipovului* [s.c. Giurgiuța-DJ], ~ *Mănăstirii* [s. Albești c. Șimnicu de Sus-DJ], ~ *Piscanilor* [moșie s. Piscani c. Brădești-DJ], ~ *Prejbii* [s.c. Băbicieni-OT] ~ *Prunișorului* [s. Peri c. Husnicioara-MH], ~ *Schitului Comănești* [moșie-MH], ~ *Severinului* [moșie m. Drobeta Turnu Severin-MH], ~ *Vieroșului* [moșie s. Urzica Mare c. Urzicuța-DJ];

2. În cazul **nominativ** – *Moșia Arceasca* [s. Arcești c. Pleșoiu-OT], ~ *Aurești* [s.c. Orlești-VL], ~ *Bungetani* [s. Bungetani c. Făurești-VL], ~ *Floreștii* [moșie s.c. Ișalnița-DJ], ~ *Ulmetu* [moșie lângă s.c. Copăceni-VL].

III. Substantive.

1. În cazul **genitiv-clitic**, posesorul având formă de singular – *Moșia Băncii* [s. Booveni c. Drănic-DJ], ~ *Plopului* [s.c. Amărăștii de Jos-DJ], ~ *Proprietarului* [moșie or. Băilești-DJ], ~ *Satului* [s.c. Amărăștii de Sus, s. Tâmburești c. Bratovoiești-DJ], ~ *Sătenilor* [moșie or. Băilești-DJ], ~ *Statului* [s. Robăneștii de Jos c. Robănești-DJ, s. Bechet c. Bobicești-OT], ~ *Școlii* [s.c. Turburea-GJ, s. Hurducești or. Strehaia-MH, s.c. Muierasca, s.c. Oteșani-VL], ~ *Țigăncii* [s. Șopârlița c. Pârșcoveni-OT] și de plural – ~ *Moșnenilor* [c. Cernătești, s.c. Moțăței, s.c. Valea Stanciului-DJ], ~ *Popilor* [moșie s.c. Muierasca-VL];

2. În cazul **nominativ**: *Moșia Cumpărătoarea* [s. Slăveni c. Gostavățu-OT], ~ *Spartari* [s. Racu c. Sutești-VL], ~ *Țărani* [s. Troian m. Râmnicu Vâlcea-VL];

3. În cazul **acuzativ** cu prepoziții: *Moșia în Grind* [loc s. Sohodol c. Tismana-GJ], ~ *din Joița* [s.c. Dioști-DJ].

IV. **Adjective**: *Moșia Bătrână* [s.c. Valea Stanciului-DJ], ~ *Boierească* [s. Aniniș c. Crasna, s. Gornăcel c. Schela-GJ], ~ *Brâncovenească* [s. Piscu Sadovei c. Sadova-DJ], ~ *Călugărească* [s.c. Leu-DJ, s. Mărcuș c. Făurești-VL], ~ *Domnească* [moșie-DJ], ~ *Împărătească* [moșie m. Craiova-DJ], ~ *Judecească* [moșie s.c. Studina-OT], ~ *Mare* [s.c.

²¹Se opacizează, în această situație, prin dispariția articolului posesiv, relația dintre obiect și posesorul său. În toponime, precum *Moșialu Puricescu*, *Moșialu Sache*, *Moșia lu Săulescu*, *Moșialu Severineanu*, *Moșialu Staicovici* etc. genitivul semnaleză existența unei relații de posesie; nominativul, în schimb, indică un raport onimic, prin care numele persoanei devine numele obiectului denumit, asemenea unei etichete. Vezi și *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. II, *Mic dicționar toponimic al Moldovei (structural și etimologic)*, Partea I, *Toponime personale* (coord. Dragoș Moldovanu), Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2014, p. XIV.

Gostavățu-OT], ~ *Moșnenească* [s.c. Giubega-DJ], ~ *Nouă* [s. Orlea Nouă c. Orlea-OT], ~ *Săracă* [s. Izvoru Frumos c. Burila Mare-MH], ~ *Tătărască* [moșie s. Turcești c. Mateiești-VL], ~ *Veche* [s. Orlea Nouă c. Orlea-OT]; *Moșiile Vechi* [teren arabil s.c. Rotunda-OT].

Moșie apare și în alte câteva construcții analitice, în care fie se află în postura de determinat: *Moșia cu Vie a lui Iancu Mateiescu* [s. Mamu c. Mădulari-VL], *Moșia Cetelor de Moșneni* [moșie s.c. Malu Mare-DJ], *Moșia Viilor din Sus* [s.c. Amărăștii de Jos-DJ], fie se situează în aceea de determinant al altui obiect geografic: *Rotocolu despre Moșia Sălcuța* [loc s. Tencănu c. Sălcuța-DJ], *Piatra Moșiei Vârșeșului* [loc lângă s.c. Burila Mare-MH].

OCINĂ. Utilizat frecvent în secolele trecute, cu sensul²² de „moșie părintească inalienabilă”, cuvântul a ieșit de multă vreme din terminologia limbajului juridic actual. În documentele de arhivă era aproape nelipsit din actele în care voievozii întăreau posesia asupra unor moșii sau părți de moșii – „Din mila lui Dumnezeu, Io Matei Basarab voievod și domn a toată Țara Ungrovlahiei. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele acestui om, anume Ion din Poienărei din județul Muscel și Pădureț, și cu fiii lui, câți Dumnezeu îi va dăruia, ca să-i fie **ocină** în Poienărei însă partea moșului său Stoica al lui Roșca, toată și din partea Miculețului jumătate din câmp și din pădure și din apă și din siliștea satului și de peste tot hotarul și cu tot venitul cât se va alege, pentru că «este» veche și dreaptă **ocină** întocmită și aleasă de bătrânii satului Poienărei... De aceea am dat și domnia mea lui Ion ca să le fie **ocină** și de ohabă fiilor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit, după porunca domniei mele. ...” (12 ianuarie 1645, Târgoviște)²³. Astăzi, i-a cedat locul apelativului „proprietate” (cu care este sinonim), iar în limbajul colocvial, cuvântului „baștină”, din cunoscuta expresie „loc de baștină”.

Termenul este încă activ, însă, în spațiul toponimiei, acolo unde formează nume de locuri fie singur – *Ocina* [parte de sat s.c. Amărăștii de Jos-DJ; loc s. Mănăilești c. Frâncești-VL], *Ocinile* [teren arabil s. Mlecănești și Mischii c. Mischii-DJ], fie în combinație cu

I. **Antroponime** în cazul **genitiv proclitic** – *Ocina lui Drăgoi* [loc s. Frăsinet c. Vlădila-OT], ~ *lui Fiatsu* [ocină s. Cotoroia c. Voloiac-MH] și **enclitic**–*Ocina Barbului* [loc s. Brebina or. Baia de Aramă-MH], ~ *Brătulesei* [loc s. Corbeni or. Balș-OT], ~ *Deveselenilor* [ocină s.c. Redea-OT], ~ *Oltenilor* [loc s. Olteni c. Bujoreni-VL], ~ *Părinților* [loc s. Prapor c. Amărăștii de Jos-DJ], ~ *Sorei* [loc s.c. Redea-OT];

II. **Toponime**: *Ocina Buiceștilor* [loc s. Zlătărei or. Drăgășani-VL], ~ *Cacaleților* [loc s. Căzănești m. Râmnicu-Vâlcea-VL], ~ *Copăcelului* [loc s. Copăcelu m. Râmnicu Vâlcea-VL], ~ *de Ocol* [loc s. Prapor c. Amărăștii de Jos-DJ], ~ *Gârdeștilor* [loc s.c. Turceni-GJ], ~ *Vrăștiței* [loc s.c. Burila Mare-MH];

III. **Substantive**: *Ocina Satului* [loc s. Meriș c. Broșteni-MH];

IV. **Adjective**: *Ocina Gârdească* [ocină s.c. Turceni-GJ].

OHABĂ. Termen juridic din secolul al XV-lea, glosat în MDA astfel: „Moșie ereditară inalienabilă, scutită de impozite și de prestații”²⁴. Apare frecvent în documentele de arhivă, în actele domnești de întărire sau vânzare-cumpărare de proprietăți: „Adică eu, Pața cu feciorii, scris-am noi acesta zapis la mâna Borcei vorneș, ca să fie de mare credință, cum i-«a»m vândut ocina de la Stroești despre Câmpene«a»sca den sus, stânjini 12, dreptu sute și bani 40 de bani, ca să fie lui **ohaba** și feciorilor lui. ...” (f.z. august 1645)²⁵.

²²În MDA, apare cu următoarele accepții: „Bucată de pământ (moștenită); ocină de casă – loc de casă; (popular) loc de baștină”; provine din slavul *otčina*. Dicționarele explicative înregistrează și verbul *ocina* – „(învechit) a moșteni, a stăpâni” și substantivul *ocinaș* – „(învechit) moștenitor, stăpân, proprietar rural”.

²³DRH, vol. XXX, documentul numărul 11.

²⁴MDA, s.v. *ohabă* (din vechiul slav *ohaba*).

²⁵DRH, vol. XXX, documentul numărul 226.

În momentul de față, cuvântul face parte din lexicul arhaic și regional. În *Dicționar de grai oltenesc*²⁶, Dorina Bărbuț înregistra adjectivul *ohavnic* în locuțiunea „stăpânire ohavnică”, cu sensul „stăpânire deplină”²⁷. În toponimie este întâlnit în special ca denumire unică – *Ohaba* [sat, moșie c.Melinești, comună, pârâu s.Ohaba c.Melinești-DJ; sat c.Bălănești, comună, deal s.Ohaba c.Bălănești, loc istoric s.Ohaba c.Bălănești, sat lângă.Hobița c.Peștișani-GJ; sat, moșie c.Șovarna, comună, pârâu, pădure s.Ohaba c.Șovarna-MH; sat c.Ionești, moșie-VL], și în câteva structuri compuse cu determinanți **toponimici** (înregistrate, în majoritate, pe cuprinsul satului Ohaba-Jiu) – *Ohaba de Novaci*[sat c.Bălănești, comună-GJ], ~ *Jiu* [sat c.Bolboși, comună, moșie c.Bolboși, deal s.Ohaba c.Bolboși, s.Menții din Dos, c.Borăscu, pârâu-GJ], ~ *Măldăreștilor* [moșie s.c.Ionești-VL], ~ *Menți*[deal s.Ohaba-Jiu c.Bolboși, s. Menții din Dos c.Borăscu-GJ], ~ *Raci* [pârâu s.Ohaba-Jiu c.Bolboși, s.Raci c.Negomir-GJ] și **substantivali** – *Ohaba de Jos*[parte de sat s.Ohaba c.Melinești-DJ].

OBȘTE. MDA înregistrează, în cazul acestui termen, următoarea accepție: „Organizare socială feudală, care face legătura cu sclavagismul și, respectiv, capitalismul, caracterizată prin munca în comun și proprietatea nediferențiată asupra pământului²⁸”. Gospodăria agricolă obștească a rezultat din creșterea seculară a familiei unui moș. „O dată cu asocierea a două sau trei familii interdependente prin rudenie de sânge sau de alianță, gospodăria agricolă obștească crește până la confundarea ei cu moșiile strămoșilor, intrate în relație economică...”²⁹. O lungă perioadă, întreaga comunitate a depins, din punct de vedere economic și juridic, de obștea sătească devălmașă din care făcea parte, beneficiind de pădure, iaz, pășune, fânețe etc., pentru ca, spre sfârșitul perioadei feudale, cercul să se închidă: gospodăria agricolă obștească se destramă și redevine treptat familială și, mai apoi, individuală.

Termenul se situează, în momentul de față, ca și predecesorii săi, la „periferia” vocabularului actual, iar inventarul toponimic păstrează, și de această dată, un număr redus de topice care au la bază apelativul respectiv: *Obștea* [teren arabil s.c.Brădești, s.Italieni c.Bucovăț, s.Rovine c.Cernele, s.c.Daneți, s.c.Dioști, s.c.Galicea Mare, s.c.Giurguța, s.c.Maglavit, s.Bechet c.Orodel, s.Câmpeni c.Pielești, s.c.Poiana Mare-DJ; s.Ceauru c.Bălești, s.Petrești c.Bărbătești, s.Bălcești c.Bengești-Ciocadia, s.Șasa c.Dănești, s.c. Drăguțești, s.Bobu și Colibași c. Scoarța, s.c.Țânțăreni-GJ; s.Croica și Măru Roșu c.Corcova, s.Balta Verde c.Gogoșu, s.c.Pristol, s.c.Punghina-MH, s.c.Brâncoveni, s.c.Cilieni, s.c.Iancu Jianu, s.Ienoșești și Piatra c.Piatra Olt, s.c.Slătioara, s.c.Vlădila-OT; s.c.Pietrari, s.Băroiu c.Tetoiu-VL; fâneță s.Borza c.Dănești-GJ; s.Ercea c.Căzânești-MH; izlaz s.Chintești c.Bobicești-OT; luncă s.Perești c.Bărbătești-GJ; pășune s.c.Țânțăreni-GJ].

În alte câteva situații, acesta este însoțit de un determinant **adjectival**: *Obștea Mare* [teren arabil s.Lăcustenii de Sus c.Zătreni, loc s.Voineasa și Voineșița c.Voineasa-VL], ~ *Nouă* [teren arabil s.Seculești c.Bulzești, s.Marotinu de Sus. Celaru, s.Urzica Mare

²⁶ Craiova, Asociația Independentă Literară, Artistică, Culturală și Editorială „Mileniul III”, 1990, p. 145.

²⁷ Apelativul apare frecvent și în arhive: „Adecă eu Manea, ficiorul Manii Piscotan ot Ibănești ot sudstvo Olt, scris-am și mărturisescu cu acesta al miei zapis ca să hie de mare credință la mâna Ancăi clucereasa, jupâneasa Radului clucer și a feciorilor ei, anume: Dumitrașco i Papa, cum să să știe că i-am vândut eu de a mea bunăvoie 2 funii de ocină din sat ot Ibănești din câmp, din pădure, din apă din uscat și de preste tot hotariul, din hotar până în hotar oarecât se va alege. Și această moșie, ci scrie mai sus, o am vândut eu de a mea bunăvoie, fără de nici o silă, pre bani gata, aspri 6400, ca să-i hie ei și ficiorilor moșie **ohabnică** și nepoților i strănepoților”. (DRH, XXX, 16 iunie 1645, documentul numărul 199). În MDA, apare cu sensurile: „inalienabil, ereditar și scutit de impozite și de prestații; (rar) trainic; (despre proprietari) care stăpânește ereditar o moșie inalienabilă, scutită de impozite și de prestații; mici agricultori cu o situație socială intermediară între moșneni și clăcași”.

²⁸ MDA, vol. III, s.v. *obște*; provine din slavul *obštije*.

²⁹ Romulus Vulcănescu, *op. cit.*, p. 76.

c.Urzicuța-DJ; *loc* s.c.Bălești, *loc arabil* s.Petrești. Bărbătești-GJ; *teren arabil* s.Berbești și Oltețani c.Laloșu, s.Gănești și Lăcustenii de Sus c.Zătreni-VL], ~ *Veche* [*teren arabil* s.Seculești c.Bulzești, *loc* s.Marotinu de Sus c.Celaru, *loc arabil* s.Mălăiești c.Goiesti, s.Urzica Mare c.Urzicuța-DJ; *loc* s.c.Bălești, *teren arabil* s.Petrești c.Bărbătești-GJ; *loc arabil* s.Oltețani c.Laloșu, *loc* s.Gănești c.Zătreni-VL], în timp ce, în *Obștea Șesului* [*fâneață* s.Cârligei c.Bumbești-Pițic-GJ] apare unicul determinant **substantival**.

După cum se poate observa din exemplele anterioare, *moșie* are, spre deosebire de ceilalți trei termeni, o frecvență substanțial mai mare și o structură mai ramificată. Putem pune acest fapt pe seama perioadei de timp în care au „evoluat” cei patru; deși cu toții sunt atestați și utilizați de „juriștii” vremii înainte de anul 1600, *ohabă*, *ocină* și *obște* au avut o „viață” mai scurtă față de *moșie*³⁰, care și-a prelungit existența până la începutul secolului al XX-lea.

Dincolo de numărul lor, fiecare dintre numele de locuri prezentate este încărcat de istorie. În cazul unora este o istorie previzibilă – căci multe denumiri au la bază numele unor persoane care au făcut ele însele istorie în zona Olteniei (și nu numai aici), așa cum sunt membrii vechilor familii boierești (*Glogoveanu*, *Golescu*, *Otitișeanu*, *Pleșoianu*, *Vrăbiescu* etc.), ori ale unor personalități bine cunoscute: *Cuza*, *Jan Mihail*, *Prințul Brâncoveanu*. Alături de aceștia întâlnim oameni cu un anumit statut social în comunitate sau îndeplinind funcții importante în stat: (*Moșia lu*) *GeneralGârleșteanu*, (*Moșia*) *Ginărarului*, (*Moșia lu*) *ColonelulPăun Adam*, (*Moșia lu*) *Căpitanu*, (*Moșia*) *Notarului*, (*Moșia*) *Boierului*, (*Moșia*) *Domnișoarei*, (*Moșia*) *Popii* etc., oameni despre care nu știm³¹ nimic:(*Moșia lui*) *Arsenie*, (*Moșia lui*) *Marian*, (*Moșia lui*) *Sache*, (*Moșia*) *Viorichii*, (*Moșia*, *Ocina*) *Sorei*, (*Ocina*) *Barbului*, (*Ocina lui*) *Drăgoi* etc. sau aproape nimic, căci numele ne poate da, totuși, anumite indicii despre cel care îl poartă, ori despre predecesorul de la care acesta l-a „moștenit”: filiația (*Bărbulescu*, *Dobrinescu*, *Enescu* etc.), proveniența locală (*Argeșeanu*, *Băileșteanu*, *Severineanu*), meseria sau funcția îndeplinită (*Căpitanu*, *Căpitanu Dobroneanu*, *Fănică Economu*, *Ginăraru*, *Măcelaru*, *Panduru*, *Popa*, *Prisăceanu* etc.), statutul social (*Boier*, *Cocoana Sica*), etnia (*Muscalu*, *Neamțu*, *Tătărescu*, *Ungureanu*) și, nu în ultimul rând, porecla (*Bondoc*, *Căpățână*, *Cilibiu*, *Botgros*, *Pomană* etc.).

Privind în ansamblu aceste nume, nu ca entități separate, constatăm faptul că modelul condensează la maximum, în exemple relativ puține, cele câteva secole de evoluție a sistemului oficial de denominație. „Produsul finit” – alcătuit din prenume + nume de familie – a parcurs mai multe faze intermediare: punctul de pornire îl reprezintă utilizarea unei singure „piese” – (*Moșia*) *Moldoveanului* (denumire atestată la 1591³²), (*Moșia lui*) *Dragomir* (1652), (*Moșia lui*) *Ianoș* (1654), (*Moșia lui*) *Măian* (1654) etc., apoi a mai multora (pe măsură ce devenea necesară stabilirea filiației; ca timp ne situăm în special în secolul al XIX-lea): (*Moșia lu*) *lu Ioniță a lu Căpruciu*, (*Moșia lu*) *Nae al Popeștilor*, (*Moșia lu*) *Țecu lu Bere*, (*Moșia lui*) *Popii lui Matei*, pentru ca, mai apoi, formula denominativă să se stabilizeze la două elemente: (*Moșia*) *Andrei Pascu*, (*Moșia lu*) *Badea Manolescu*, (*Moșia lu*) *Costache Niculescu*, (*Moșia lu*) *Ioniță Băbeanu*, (*Moșia lu*) *Vasile Țoculescu* etc.

Spre deosebire de numele de locuri care au în componență antroponime, numărul celor care sunt formate cu toponime, adjective și substantive se diminuează progresiv. În ceea ce privește toponimele, întâlnim următoarele cazuri: a) terenul ia numele localității pe teritoriul sau în proximitatea căreia se află: *Moșia Arceasca*, ~ *Bungetani*, ~ *Calafatului*, ~ *Deveselului*, ~ *Govorei*, ~ *Piscanilor*, ~ *Severinului*, *Ocina Copăcelului* etc.; b) terenul se află în raza altei

³⁰ Și o genealogie diferită (slavă), față de acesta.

³¹ Decât în urma unei analize sui-generis realizată în paginile documentelor de arhivă ale satului respectiv.

³² Atestările au fost extrase din DTRO.

localități (de regulă, învecinate): *Moșia Argetoii* – s.c. Cernătești, *Moșia Lipovului* – s.c. Giurgița, *Moșia Prunișorului* – s. Peri c. Husnicioara, *Ocina Cacaleșilor* – s. Căzănești, *Ocina Gârdeștilor* – s. Turcenii, *Ohaba Măldăreștilor* – s.c. Ionești etc.

În alte situații, deținătorul³³ proprietății este o instituție: *Moșia Băncii*, ~ *Bisericii*, ~ *Episcopiei*, ~ *Mănăstirii*, ~ *Schitului Comănești*, ~ *Școlii*, o unitate administrativă: *Moșia Satului*, ~ *Statului* sau persoane neidentificate antroponimic: *Moșia Moșnenilor*, ~ *Popilor*, ~ *Proprietarului*, ~ *Sătenilor*, ~ *Țărani*, ~ *Țigăncii*.

Toponimia a reținut și câteva exemple în care „filiația” unui bun se face prin intermediul „adjectivelor de apartenență”³⁴ (provenite atât de la antroponime, cât și de la denumirea unor statusuri sociale): *Moșia Boierească*, ~ *Brâncovenească*, ~ *Călugărească*, ~ *Domnească*, ~ *Împărătească*, ~ *Tărărască*, *Ocina Gârdească*, ori în care acesta este descris din punctul de vedere al „calităților” (*Moșia Mare*, ~ *Nouă*, ~ *Săracă*, ~ *Veche*; *Obștea Mare*, ~ *Nouă*, ~ *Veche*) și poziționării sale în peisajul geografic al locului: *Moșia în Grind*, ~ *din Joița*, *Ohaba de Jos*.

Mutând discuția într-un alt registru, acela al frecvenței denumirilor, și comparând între ei termenii în discuție, constatăm că dintre cele patru lexeme, trei – *ocină*, *ohabă*, *obște* – pot forma denumiri monomembre, întâlnite în toate județele Olteniei, în timp ce *moșie* nu apare decât în structuri compuse. Privite per ansamblu, marea majoritate a acestor nume de locuri sunt denumiri unice. Există însă și „abateri” de la regulă, când același nume a fost înregistrat de mai multe ori. Acest lucru se datorează gradului de generalitate ridicat al determinantului, în cazul nostru, substantivele *biserică*, *moșnean*, *neamț*, *popă*, *sat*, *stat*, *școală* și adjectivele *mare*, *nou*, *vechi*.

Proprietatea asupra pământului, cu structura sa complexă – determinată de îmbinarea formelor de stăpânire devălmașă și personală, „diferențiate și prin regimul lor juridic deosebit, ca și prin poziția diferită a titularilor pe scena socială”³⁵ – constituie baza instituțiilor politice și juridice feudale. Reminiscențe ale acestui fenomen social se observă astăzi și în domeniul toponimiei, demonstrând încă o dată, dacă mai era nevoie, dubla calitate a acestora – de martor și părtaș – la derularea istoriei umane, pe care o reflectă și de al cărei „material” lexical s-a folosit pentru a-și îmbogăți propriile resurse.

BIBLIOGRAPHY

1. Bărbulescu, Constantin, *Universul înrudirii. Între istorie și antropologie*, Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie și Filosofie, 2000.
2. Bărbuț, Dorina, *Dicționar de grai oltenesc*, Craiova, Asociația Independentă Literară, Artistică, Culturală și Editorială „Mileniul III”, 1990.
3. Cernea, Emil, Molcuț, Emil, *Istoria statului și dreptului românesc*, ediția a III-a, București, Casa de Editură și Presă „Șansa” SRL, Editura Universul, 1993.
4. *Dicționar de sociologie rurală. Concepte-teme-teorii*, coord. prof. univ. dr. Ilie Bădescu, Dărie Cristea, București, Editura Mica Valahie, 2011.
5. *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române, 1374-1600*, (DERS), red. resp. Gh. Bolocan, București, Editura Academiei RSR, 1981.
6. *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO), coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan, vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 și urm.

³³Statutul său în cadrul numelui de loc poate fi de toponim sau de apelativ (vezi DTRO).

³⁴*Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române, 1374-1600*, (DERS), red. resp. Gh. Bolocan, București, Editura Academiei RSR, 1981, p. XXIX.

³⁵Emil Cernea, Emil Molcuț, *op. cit.*, p. 101.

7. *Documenta Romaniae Historica*, B. Țara Românească, vol. XXX, întocmit de Violeta Barbu, Marieta Chiper, Gheorghe Lazăr București, Editura Academiei Române, 1998.
8. Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Române, 1963.
9. *Micul dicționar academic* (MDA), vol. III, Literele I-Pr, București, Univers Enciclopedic, 2003.
10. Molcuț, Emil, *Drept privat roman*, București, Universul Juridic, 2003.
11. Rosetti, R., *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova*, vol. I, București, Editura Socec, 1907.
12. Stahl, Henri H., *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*, vol. II, București, Editura Academiei RPR, 1959.
13. *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. II, *Mic dicționar toponimic al Moldovei (structural și etimologic)*, Partea I, *Toponime personale*, coord. Dragoș Moldovanu, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2014.
14. Vulcănescu, Romulus, *Etnologie juridică*, București, Editura Academiei RSR, 1970.

SURSE ON-LINE

http://revcurentjur.ro/old/arhiva/attachments_200634/recjurid063_42F.pdf – site accesat la data de 05.04.2019.

<https://e-juridic.manager.ro/dictionar-juridic/drept-cutumiar/1581.html> – site accesat la data de 7.03.2019.

<https://www.scribd.com/document/52644619/Dreptul-de-proprietate-in-Evul-Mediu> – site accesat la data de 7.03.2019

<https://drept.uvt.ro/administrare/files/1481046727-drd.-roxana-severina-zamfir.pdf> – site accesat la data de 05.04.2019.